

hogy az arcnélküliség a szakma szélére sodorhatja e professzionális blogokat. Ezért mindenképpen kívánatos lenne, hogy a jelenlegi eléggé magába forduló, zárt könyvtári blogírók a jövőben merjék vállalni magukat, véleményüket, merjenek hangot adni fontos, de elhallgatott témáknak. Ehhez a Web 2.0 sok lehetőséget kínál, amit érdemes lenne kiaknázni.

(Pajor Enikő)

Lásd még 256, 287

Oktatás információellátása

07/308

EKLUND, Pieta - LINDH, Maria - MACEVICIUTE, Elena - [et al.]: EURIDICE project. The evaluation of image database use in online learning = Educ.Inf. 24.vol. 2006. 4.no. 177-192.p. Bibliogr. 16 tétel.

Az EURIDICE program: képadatbázisok használatának értékelése az online tanulásban

Adatbázis; Együttműködés -nemzetközi; Képanyag; Oktatási anyag; Távközlés

A digitális képek és képadatbázisok számos tanulási célt támogathatnak. Az EURIDICE program célja egyrészt a képadatbázisokhoz szükséges feltételek meghatározása, másrészt a képek mint dokumentumok integrálása a felsőoktatási intézmények képzési folyamataiba. A cikk a program részeként az e-tanulás céljaira felállított EURIDICE képarchívummal kapcsolatos feladatokat és az értékelés folyamatát elemzi. Bemutatja a partnerintézményekben alkalmazott e-tanulási módszereket a képhasználattal kapcsolatban, ismerteti a programot és a tartalom és hatókör meghatározására szolgáló értékelési folyamatot, a keresési lehetőségeket, a képek indexelését és leírását, és az ajánlott források bevonását a tanítási folyamatba. Az egyik oktatási partnerintézményben végzett értékelés szerint a képadatbázisok hatékonyan integrálhatók az e-tanulás

folyamatába. Az is világossá vált, hogy a hallgatók és az oktatók képadatbázisokkal kapcsolatos igényei igen magasak. Ezért az adatbázisok és a keresőrendszerek tervezésénél ezeket az igényeket maximálisan ki kell elégíteni, mielőtt a szolgáltatást üzleti alapon fejlesztenék.

(Autoref.)

Vezetés, irányítás

Tervezés

Lásd 290

Pénzügyi és gazdasági kérdések

Lásd 278, 284, 295, 302, 314, 334

Gépesítési kérdések

07/309

HOLDEN, Hugh - HSIEH, Ma Lei: The state of wireless laptop lending programs. A survey of academic libraries = Libr.Hi Tech. 25.vol. 2007. 2.no. 260-275.p. Bibliogr.

A laptop-kölcsönzés helyzete a felsőoktatási könyvtárakban

Felmérés; Felsőoktatási könyvtár; Kiszámítógép; Kölsönzés

Az észak-amerikai egyetemeken egyre népszerűbb a hordozható számítógépek használata, illetve ezeknek a vezeték nélküli internetelérést is biztosító laptopok kölcsönzése a felsőoktatási könyvtárakban. A tanulmány annak járt utána, mi erről a könyvtárosok véleménye, mi az oka annak, ha bevezetik ezt a szolgáltatást, és mi az

oka, ha nem, továbbá milyen anyagi, technikai problémák merülnek fel ezzel kapcsolatban.

A szakirodalom ismertetése után a felmérés módszereit és eszközeit mutatja be a tanulmány, majd a 2006. február 28. és március 31. közötti kérdőív vizsgálat eredményeit veszi sorra és értékeli. (A huszonhárom kérdéscsoportból álló kérdőívre 228 könyvtáros válaszolt.)

A felmérés eredményei az alábbiakban összegezhetők:

- a könyvtárosok különböző nagyságrendű könyvtárakból kerültek ki, de többségük (57%) nagyobb egyetemeken dolgozott;
- a legtöbb könyvtár az elmúlt három éven belül vágott bele a laptop-kölcsönzésbe, tehát új jelenség;
- a megkérdezettek 79%-a mondta, hogy munkahelyén van laptop-kölcsönzés;
- sokan számoltak be arról, hogy ez a szolgáltatás „nagyon népszerű” – míg mások a rossz tapasztalatok miatt felhagytak vele;
- a megkérdezettek 86%-a biztosított vezeték nélküli internet-hozzáférést azoknak a diákoknak, akik rendelkeztek lappal;
- sok felsőoktatási könyvtárban kölcsönöztek hosszabb-rövidebb időre – a beszerzett gépek száma nagyon különböző mértékű;
- a zöm (51%) maga gondoskodott a gépek karbantartásáról – 28% „kiszervezte” a munkát;
- az esetleges hibaforrások között a laptopok hibás működés okozta a legtöbb gondot (nem a hálózat vagy az összeköttetés hiánya);
- gondot okozott a kölcsöngépekkel való „kemény” bánásmód és a késedelem is.

A tanulmány úgy véli, bár akadnak nehézségek, de a legtöbb könyvtár kiáll a folytatás mellett, támogatja a vezeték nélküli hozzáférést, és vállalkozik a hordozható gépek kölcsönzésére is.

A függelékben az irodalomkutatás során használt források és a felméréshez felhasznált levelezőlisták, valamint a kérdőív 23. kérdésre adott válaszok olvashatóak, míg a felmérés összes kérdése és a válaszok összesítése a <http://www.monmouth.edu/~mhsieh/laptop-programs/appendix-d.pdf> címen található.

(Murányi Lajos)

Lásd még 299-300

Személyzet

07/310

MARKGREN, Susanne - DICKINSON, Thad - LEONARD, Anne [et al.]: The five-year itch. Are libraries losing their most valuable resources? = *Libr. Adm. Manage.* 21. vol. 2007. 2. no. 70-76. p. Bibliogr. jegyzetekben.

A kritikus öt év. Elveszítik-e a könyvtárak a legértékesebb erőforrásukat?

Felmérés; Munkabér; alkalmazás; Személyzet

Az Egyesült Államokban megfigyelték, hogy az első öt évben a pályakezdő könyvtárosok közül – különösen az X-generációhoz tartozók (az 1964 és 1980 között születettek) – sokan saját akaratukból, esetenként többször is állást változtatnak. A jelenségnek nevet is adtak, úgy hívják, hogy a „kritikus ötödik év”. A változtatás oka, hogy az érintettek változatosabb pozícióra és perspektívára, jobb tanulási lehetőségekre vágnak, szeretnék magukat különböző területeken kipróbálni. Az idősebb korosztály, amely több évtizede dolgozik egy helyen, mindezt értetlenkedve szemléli, és úgy véli, hogy a fiatalok esetében nem működik a munkahely iránti lojalitás. Az okok pontosabb megismerése érdekében 2005-ben szakmai levelezőlistákon felmérést kezdeményeztek azok körében, akik 1996-ban vagy annál később végeztek a képzőintézményekben. A kérdőívvel az első álláshelyről, a váltás okairól, a szakmai fejlődéssel és a továbbképzéssel való elégedettségről kérdezték a legkülönbözőbb típusú könyvtárakban dolgozókat. Az állásváltoztatásnak három kategóriáját különböztették meg: előléptetés, váltás hasonló munkakörbe és hasonló fizetéssel (laterális

váltás), szerepváltás (egészen más feladatkör). Mindez történhetett akár az intézményen belül, akár más intézménybe átlépve.

A 464 válaszoló 69%-a váltott legalább egyszer. A 3-5 éve dolgozók 31%-a legalább kétszer vagy háromszor cserélt állást. Az öt évnél régebben dolgozók közel kétharmada kétszer vagy többször is váltott. Alkalmazásának első évében a pályakezdők 28%-a cserélt állást.

Ez természetesen más szakmákban is előfordul, sőt bizonyos helyeken kifejezetten bátorítják, illetve az előlépés feltételének tekintik a mozgékonyt. A munkahelycsere okaként a válaszolók a következőket jelölték meg: korlátozott lehetőségek vagy a lehetőségek hiánya (154 szavazat), pénzügyi okok (128), nem jelentett elég kihívást (121), költözés (39), rossz munkakörülmények (22), a munka lezárult (28). A válaszolók 84%-a hiányolta az előmeneteli lehetőséget.

A pályakezdő könyvtárosok legtöbbször más intézménynél és új munkakörben próbálkozik, amikor vált. Egy-egy intézménynél nem is kívánnak néhány évnél többet eltölteni; ez felveti, hogy nem lesz, aki továbbadja az intézmény ismeretét és emlékezetét, amikor az idősebb könyvtárosok visszavonulnak. Három év eltöltése után a váltások legtöbbször laterálisak, míg a pályájuk legelején lévőkre a szerepváltások jellemzőek. Néhány esetben a váltás erősen technológiaközpontú munkakörbe történik, mert csak a fiatalok azok, akik rendelkeznek a szükséges ismeretekkel.

Az ötéves kritikus időszak problémáit megoldhatná a növekedési-fejlődési lehetőségek támogatása (a válaszadók 85%-a ítélte ezt nagyon fontosnak). Csak 22%-uk találta intézményét kiválóan ebben a tekintetben, és szintén 22%-uk nem kielégítőnek. A válaszadók 52%-ának szerepel munkaköri leírásában az a követelmény, hogy szakmailag fejlődni kell. A munkaadók elvárásai, és hogy mit támogatnak ténylegesen (szabadidővel vagy anyagilag), egyáltalán nincs összhangban.

A kutatás eredményei szerint a munkahelyvál-

tás mértéke és aránya magasabb és gyorsabban növekszik, mint a múltban; ráadásul a váltás leginkább a tehetséges fiatal szakembereket jellemzi. A fiatalok közül sokan elégedetlenségüket annak tulajdonítják, hogy az idősebb generáció nem tudja őket elfogadni egyenrangú partnerként. Fontos, hogy a vezetők felismerjék az új könyvtárosoknak a korábbi generációkétól eltérő szakmai igényeit. Az egész kérdéskörrel (a váltás okaival, a vezetők és a munkatársak szemszögéből egyaránt) foglalkoznia kellene a szakirodalomnak. Az elégedettség és a motiváltság érzése a következő tényezőktől függ: mennyire támogatja a munkaadó a szakmai fejlődést és továbbképzést mind morálisan, mind anyagilag; mennyire szabadon követhetők új vagy másfajta szerepek; milyenek a lehetőségek az előrelépésre, a fizetésemelésre és a csapatmunkára. A helyzet javításához hozzájárulhat a mentori rendszer is, amely segít a beilleszkedőkkel megértetni az íratlan szabályokat és a kulturális-szervezeti normákat. Emellett minden pályakezdőnek magának is proaktívan kell alakítania pályáját, szót kell emelnie saját érdekében, például, ha nagyobb önállóságra vágyik. A „forgóajtó-effektus” a munkahelyeken sok teherrel jár és igen időigényes (pl. állásinterjúk lebonyolítása, betanítás, az intézményi lojalitás kiépítése). Hogy ezzel a könyvtárak vezetői miként birkóznak meg, az nagy hatással lesz a jövő könyvtárügyének fejlődésére.

(Hegyközi Ilona)

07/311

STANLEY, Mary J.: Case study: where is the diversity? Focus groups on how students view the face of librarianship = *Libr. Adm. Manage.* 21.vol. 2007. 2.no. 83-89.p. Bibliogr.

Egy esettanulmányról: valóban érvényesül a gyakran emlegetett sokféleség?

Egyetemi hallgató; Felmérés; Könyvtárkép; Könyvtáros -hátrányos helyzetű

Az Amerikai Könyvtáros Egyesület 2003-ban végzett felmérése azt mutatta ki, hogy a vizsgált 842 könyvtárosi állásból mindössze hetvenötöt töltött be valamely etnikai kisebbséghez tartozó személy. Ez azt jelenti, hogy hiába szorgalmazák már jó ideje a szakmai fórumokon, hogy a könyvtáros-társadalom képezze le az őt körülvevő közösség összetételét, a jelenlegi helyzetből egy ideig biztos nehéz lesz elmozdulni. Sőt, az 1978 és 1988 között mért adatok óta tovább csökkent a kisebbségek aránya. Pedig a tendencia alapján a következő 10 évben egyre több nyugalomba vonuló kollégával számolnak a tengrentül. Amennyiben tehát nem sikerül vonzóvá tenni a könyvtárosi életutat, nemsokára még borúsabb lesz a kép.

Megoldás lehet az e pályát választók célzott támogatása: így segítették ösztöndíjakkal a törvénybe is foglalt „négy támogatott kisebbséget” (afro- és ázsiai amerikai, hispanot, valamint az őshonosokat) a Spectrum nevű kezdeményezéssel, vagy egy másik programmal az Arizonai Egyetemen. A projekteknek köszönhetően mintegy 250-en jutottak szakképesítéshez.

A hallgatók etnikai összetételének módosulása indította az Indiana University egyik campusának (IUPUI) vezetőit is arra, hogy tegyenek valamit, hiszen míg a diákok 15%-a tartozik valamelyik kisebbséghez, a könyvtárosoknak csupán kevesebb, mint 9%-a. Annak érdekében, hogy hatékonyabb legyen az utánpótlás toborzása, fókusz-csoportokra lebontva kerestek magyarázatot a jelenlegi állapotról.

Nézzük, kiknek a véleményére voltak kíváncsiak a kérdőívek összeállítói: az első csoportban felsőoktatási intézményekben tanuló diákokat kérdeztek jövőbeli terveikről. Közöttük nem akadt olyan, aki könyvtárosnak készülné (!). Válaszaikból kiderült, hogy korábbi tapasztalataik és a szakmában dolgozókról kialakult képük sztereotípiákból állnak össze, és alulinformáltságukért nagymértékben a tanintézmény – vagy akár a továbbtanulási kiadványok – felelősek, amelyek gyakran meg sem említik ezt a hivatást.

Ugyanakkor a diákok úgy látták, hogy ügyesebb marketing, a középiskolai tanulmányok során a könyvtári szolgáltatásokat előtérbe állító feladatok révén látványos javulás érhető el – persze, csak ha változnak a nem túl rózsás kereseti kilátások. A kisebbségi könyvtárosok válaszaiból az látszik, hogy a legtöbben véletlenszerűen (mert lakóhelyükhöz közel esik a munkahely, vagy csak mert éppen ezt ajánlotta nekik valaki), azaz nem határozott megfontolásból kötelezték el magukat a szakma mellett. Idősebb kollégák még abbéli aggodalmukat is kifejezték, hogy a technikai fejlődés feleslegessé teheti a ma még betöltött állások nagy részét. Ugyanígy vélekedtek a felmérés időpontjában még tanulmányaikat végző, valamelyik kisebbséghez tartozó diákok. Általános ítéletüket úgy fogalmazták meg, hogy nagyobb publicitással minden bizonnyal komolyabb presztízsű hivatásként lehetne felmutatni a könyvtárosságot. (Tanulmányosnak tekinthető, hogy a felsőoktatási karrier-tanácsadásokon szinte egyáltalán nem hívják fel a diákok figyelmét a pálya kínálta lehetőségekre. Ha ez tényleg így van, azért a szakmai szervezetek is felelősek.)

Megoldásként számos lehetőség kínálkozik: bizonyos pályázatok kifejezetten kisebbségi jelöltek számára kell kiírni; ezzel együtt át kell gondolni a támogatási rendszert; hangsúlyosabban kell megjelenni az állásbörzéken, és reklámozni a könyvtárosi hivatást. És az sem árt, ha vonzóbbá teszik kereseti lehetőségeket – mondják az amerikai kollégák.

(Vasbányai Ferenc)

07/312

CHOUTEAU, Carol Anne - HEINZMAN, Mary: Gone fishing: using the FISH! business model to motivate student workers = Tech.Serv.Q. 24.vol. 2007. 3.no. 41-49.p. Bibliogr. 10 tétel.

A FISH! nevű üzleti modell alkalmazása a hallgatók munkahelyi motiválására

Egyetemi könyvtár; Gyakorlati képzés

A diákunkaerők az egyetemi könyvtárakban gyakran ismétlődő feladatokat (pl. visszaosztás) látnak el, ami unalmassá válik. Ezért aztán nem motiválja őket a munka, ami figyelmetlenséget és rossz teljesítményt eredményez. A hallgatónak tudatában kell lenniük annak, milyen értékes a közreműködésük a könyvtár munkájában, és meg kell érteniük a könyvtár mindennapi rutinfeladatait. A St. Ambrose Egyetem O'Keefe Könyvtára a FISH! nevű üzleti modellt alkalmazza a diákunkaerőknél a motivációs gondok megoldására és a munkaminőség javítására. A cikk részletesen ismerteti a FISH! alkalmazásának módját és eredményeit.

(Autoref.)

07/313

HOLT, Glen E.: Theft by library staff = Bottom Line. 20.vol. 2007. 2.no. 85-93.p.

Mit lopnak a könyvtárosok?

Könyvlopás; Személyzet; Vezetés

Egy gőzmozdony hatalmas harangját akarta kicsempészni a rajtakapott dolgozó egy közlekedési múzeumból. A házkutatás során számos egyéb lopott tárgyat is találtak lakásán. Az eset igen kínos volt a múzeum számára.

Minden szakmának megvannak a szégyenfoltjai, eltitkolt ügyei, melyeket az intézményvezetők úgy kezelnek, mint a „forró krumplit”. Hiszen számos kellemetlen következménytől lehet tartani a nyilvánosságra kerüléstől a bírósági eljárás át a támogatók bizalmának elvesztéséig.

Ahogy azt az utóbbi időben megjelent több figyelemre méltó publikáció is jelzi, a munkatársak által elkövetett lopások a könyvtárakban sem ritkák. A cikk szerzője saját tapasztalatai alapján tesz javaslatokat arra, hogyan lehet és kell helyénvalóan kezelni a jelenséget.

Mit is lehet lopni egy könyvtárból? Mindenekelőtt könyveket. Egy nagy egyetemi könyvtárban fordult elő például, hogy egy második emeleti lakását bérbeadó hölgy telefonált be a könyvtárba. Aggódott a bérlője által felhalmozott rengeteg könyv miatt – félt, hogy súlyuktól beszakad a födém. A kolléga ugyanis több mint 7000 kötetet hurcolt haza munkahelyéről. Még a hűtőszekrényében is könyveket tárolt.

Kifejezetten könnyen elemelhetők a CD-k és DVD-k, és kelendő bármilyen használati cikk, a papírtól a bútorokig. Természetesen veszély fenyegetheti a fénymásolásból és egyéb szolgáltatásokból befolyó kézpénzt, de lopás az adatok eltulajdonítása is: az olvasók személyes adatainak összegyűjtése és eladása üzleti cégeknek, vagy a késedelmi díjak, elveszett könyvek „eltüntetése” a számítógépes rendszerből. És mivel az idő pénz, a naplopás is ide sorolható. Körmreszelgetés vagy szex munkaidőben, Avon termékek terjesztése, vagy egyéb üzleti tevékenység, nem a könyvtár céljait szolgáló adományok gyűjtése... – mind veszteséget okoznak az intézménynek.

Az éves beszerzési keret három százalékára becsülik a könyvtári lopásokból eredő kárt. Hogy ebből mennyit okoznak a munkatársak, azt senki sem tudhatja pontosan. De ahol akár csak egy esetre is fény derül, biztosak lehetünk benne, hogy az csak a jéghegy csúcsa.

A szerző kilenc pontban foglalja össze a könyvtárvezetők számára a lopások elleni sikeres küzdelem szabályait, eszközeit. Biztonsági zárok, jó leltári nyilvántartás, kitörölhetetlen tulajdonjelzés a mozdítható tárgyakon, a szállítások ellenőrzése, a számítógépen tárolt adatok biztonságának védelme, a kézpénzforgalom szigorú nyilvántartása, a tolvajlással kapcsolatos eljárások pontos szabályozása feltétlenül szükséges. A legfontosabb azonban: nyilvánvalóvá tenni a személyzet előtt, hogy a könyvtárvezetés elfogadhatatlannak tartja a lopást, és mindent megtesz ellene.

(Fazokas Eszter)

Lásd még 272

Marketing, közönségkapcsolatok

07/314

MÄMECKE, Irmgard: Bibliotheken für die Kulturhauptstadt Ruhrgebiet 2010 = ProLibris. 12.Jg. 2007. 2.no. 76-81.p.

Milyen rendezvényekre készülnek a könyvtárak a Ruhr-vidék Európa kulturális fővárosa program keretében?

Együttműködés -nemzetközi; Könyvtárpropaganda; Olvasásra nevelés; Pályázat -könyvtáraknak; Rendezvény; Támogatás -pénzügyi -állami, hatósági

A Ruhr-vidék 2010-ben az egyik helyszíne lesz az Európa kulturális fővárosa programnak. Ennek keretében öt projekt megvalósítására nyújtott be pályázatot az érintett városok könyvtárainak munkacsoportja.

1. *ABC-olvasótáska – „Minden első kapjon egy könyvet!”* – a megpályázott összeg 195 ezer euró

Ez a közkönyvtári projekt a külföldről bevándorolt családok számára is szól. Az olvasótáska – amelyben képeskönyv, ajánló jegyzék, a szülőknek szóló útmutatás, könyvtári kalauz és kis ajándék lesz – a nyelvi kompetenciák és a tanulási készségek fejlesztését tűzi ki célul, és ehhez kapcsolódik még a helyi könyvtár népszerűsítése a családok körében.

2. *Könyvtárak éjszakája – „Ruhr-vidéki irodalmi Grand Prix”* – a megpályázott összeg 160 ezer euró

A projekt bemutatkozási és reklámozási lehetőséget ad a könyvtáraknak; a könyvtárak példáján mutatva be a Ruhr-vidék sokszínűségét. A városok nevében könyvtáraik egy tíz címből álló jegyzéket készítenek az illető városban legkedveltebb és mások számára ajánlott könyvekről. Ezeket egy médiapartner, a könyvtárak és a könyvkereskedések bevonásával versenyre ne-

vezik be, rendezvényeken népszerűsítik. A műveket később szakértőkből álló zsűri értékeli, és erről a rendezvényről a televízió és a rádió is tudósít majd egy olvasást népszerűsítő és helyi művészeket is felvonultató gálaműsor keretében. A győztes művet ajánló város könyvtára 10 ezer eurós hozzájárulást kap beszerzéseikhez.

3. *Testvérvárosi könyvtárak kongresszusa* – a megpályázott összeg 72 ezer euró

A Ruhr-vidék településeinek 214 testvérvárosa van a világ sok országában. Ezek könyvtárosai (kb. 200 fő) számára szerveznek tapasztalatcserét és konferenciát, kiállítással és könyvtárlátogatásokkal, tanulmányutakkal egybekötve.

4. *Irodalmi keresőrendszer a Ruhr-vidék számára* – a megpályázott összeg 1.716 ezer euró

Számítástechnikai eszközökkel és megoldásokkal egyesíteni kívánják a Ruhr-vidéken már rendelkezésre álló különböző kulturális tartalmakat, könyvtári katalógusokat és a digitális formátumban rendelkezésre álló, szerzői jogi védelem alá nem tartozó művek széles körét. Különös figyelmet fordítanak a Ruhr-vidék történetével, kultúrájával, jelenével és jövőjével kapcsolatos anyagra. A főként tudományos könyvtáraknak szánt projektbe bevonják Észak-Rajna-Vesztfália felsőoktatási számítóközpontját (Köln), az érintett levéltárakat és a hagyományörző tudományos intézményeket.

5. *„Az egész régió egy könyvet olvas”* – a megpályázott összeg 255 ezer euró

Olyan regényt keresnek, amelyet a régióhoz kötődő szerző írt, és amelynek tárgya a régióval és lakóival kapcsolatos. Különböző rendezvényeket készítenek szervezni: felolvasásokat, előadásokat, vitákat, színelőadásokat, kiállításokat, szemináriumokat, iskolai tanórákat, valamint az ehhez tartozó reklámtevékenységet.

A könyvtárak az öt projekt mellett a kulturális főváros információs pontjaiként is szerepelnek majd: terjesztik az információs broszúrákat, online tájékoztatnak és találkozóhelyekként is szolgálnak.

(Hegyközi Ilona)

07/315

PALMER, Liza - PETERSON, Elizabeth: Grassroots collaboration: growing community with the „One Book, One Community” program = Tech.Serv.Q. 24.vol. 2007. 3.no. 51-65.p. Bibliogr. 9 tétel.

Hamisítatlan együttműködés: egyre bővülő közösség az „Egy könyv, egy közösség” program keretében

Együttműködés -helyi; Irodalompropaganda; Olvasásra nevelés

[A forrás-folyóirat az alábbi címen szerezhető be:
HAWORTH DOCUMENT DELIVERY CENTER,
Haworth Press, Inc., 10 Alice Street, Binghamton, N. Y. 13904]

Az „Egy könyv, egy közösség” (One Book, One Community =OBOC) program célja, hogy az olvasást és az olvasott könyvről való közös beszélgetést népszerűsítse. Meghatározott idő alatt mindenkinek ugyanazt a könyvet kell elolvasnia, majd egy közösségen belül, ami rendszerint iskola, város, megye vagy állam, vitákat rendeznek róla. Az OBOC program ideális lehetőséget teremt a könyvtárak számára a más intézményekkel, főleg más könyvtárakkal való együttműködésre. A New Hanover megyében folyó OBOC program jól tükrözi azokat az előnyöket, amelyek a többféle könyvtár együttműködéséből származnak. A szerzők bemutatják a 2005. évi programot, az ütemezés időt, a javasolt költségvetést és a megvalósításra vonatkozó konkrét javaslatokat.

(Autoref.)

07/316

BERNSEE, Elke: Milka, Cola, Tempo - Subito! Wie man eine Bibliothek als Marke positioniert = BuB. 59.Jg. 2007. 5.no. 374-380.p.

Res. angol és francia nyelven

Hogyan alkossunk márkanévet a könyvtárnak?

Könyvtárkép; Könyvtárpropaganda; Marketing

Németországban gyakran hallani, hogy a könyvtárak nem rendelkeznek forrásokkal és nincs olyan know-how, amely sikeresen tervezne és megvalósítana márkanév-marketingstratégiákat. Ezenkívül a támogató szervezettől való függőség gyakran olyan akadály, amely gátolja a könyvtár márkanévként való érvényesülését. A cikk szerzője próbálja az olvasók érdeklődését és e téma iránti érzékenységét felkelteni, és bebizonyítani, hogy a könyvtárat viszonylag kevés erőfeszítéssel és kreativitás iránti érzékenységgel márkanév szereppel ruházhatjuk fel. Az embereket, termékeket és szolgáltatásokat gyakran a környezet szereplői látják el címkéssel és skatulyázzák be. Ha egy névhez bizonyos jellemzők és szolgáltatások társulnak, márkanév lesz belőle.

Ugyanez érvényes a könyvtárakra is. A használók és a potenciális használók, politikusok és potenciális szponzorok, adományozók és más csoportok a könyvtárhoz bizonyos fogalmakat és képeket kapcsolnak. Sok esetben ezek meglehetősen zavarosak, nem felelnek meg a tényeknek és a könyvtár saját magáról alkotott képének. A könyvtár innovatív szolgáltató központtá való átalakítása nemigen ismert a széles nagyközönség körében. A Könyvtár 2.0-val (Library 2.0) kifejezett paradigmaváltás, amely most a szakmán belül élénk vitát váltott ki, izgalmas jövőt ígér. A könyvtár márkanévként való megismertetésének alapvető feltétele a használói elégedettség, és ezzel párhuzamosan a könyvtári szolgáltatások állandóan magas színvonala. A márkanév másik célja az előtérbe kerülés, azaz a figyelem felkeltése a könyvtárak és szolgáltatásaik iránt. Márkanév lehet az egész könyvtár, más könyvtárakkal közösen kialakított könyvtári szolgáltatás, könyvtári hálózat vagy könyvtári egyesület. A holisztikus márkanév-stratégia közös tervezést és megfogalmazást, alkalmas nevet vagy szlogent feltételez. A legfontosabb az egységes megközelítés. Érzelmeket kiváltó üzenetek, amelyek megfelelő színekkel, tipográfiával és kulcskife-

jezésekkel közvetíthetők, segítik a márkanév vonzóvá, személyessé tételét.

(Autoref. alapján)

Lásd még 285, 289

Felhasználók és használat

Általános kérdések

07/317

RIMLAND, Emily: Ranganathan's relevant rules = Ref.User Serv.Q. 46.vol. 2007. 4.no. 24-26.p.

Ranganathan ma is érvényes törvényei

Használó; Hozzáférhetőség; Irányelvek -könyvtári; Munkafolyamat; Referenz

A könyvtárosok számára Ranganathan öt törvénye időálló célokat fogalmaz meg a könyvtárak funkciójáról és céljairól. A törvények a mai könyvtárügy és könyvtári munka kontextusában is értelmezhetők.

1. A könyvek használatra vannak. – Más szavakkal: a könyvtár dokumentumai és szolgáltatásai legyenek elérhetőek a használók számára. A mai digitális korban az ingyenes online szolgáltatások akkor és ott érhetőek el, amikor és ahol a használónak szüksége van rájuk (például elvárható, hogy a több campusot tartalmazó egyetemen az egyes campusokon azonos források álljanak rendelkezésre). Ha a nyomtatott források teljes körű, ingyenes elérhetősége helyett csak a loginnal és passworddel rendelkezők tudják online elérni a források elektronikus változatait, akkor a törvény sérül. A szolgáltatások szempontjából nézve e törvény alkalmazásához hozzátartozik például az éjszakai nyitva tartás és a 24/7 referenz szolgáltatás, amely akkor is elérhető, ha a könyvtárnak nincs is pénze

a könyvtár késői nyitva tartására.

2. Minden olvasó meglelheti könyvét. – Ez a törvény a gyarapítással és a gyűjteményfejlesztéssel kapcsolatos, figyelembe véve a beszerzést megelőző, kiválasztással kapcsolatos teendők mellett a megfelelő formátum, a megőrzés, a hitelesség és a megbízhatóság, valamint a kényelmes használat szempontjait is. Vonatkozik a törvény a dokumentumok mellett mindarra, amire a használóknak a kutatáshoz és az ismeretszerzéshez szükségük van (a másológépektől a különböző keresési segédletekig és a könyvtárosok szakértelméig).
3. Minden könyv meglelheti a maga olvasóját. – Ez a törvény arról szól, hogy a használók számára hogyan könnyítsük meg szolgáltatásaink elérését és használatát (tárgyi feltárás, Web 2.0 technológiák, a használóképzés különböző válfajai és a közönségkapcsolatok építése).
4. Takarékoskodj az olvasó idejével! – A szolgáltatások hatékony elérését sokféleképpen biztosíthatja a könyvtár: online katalógusok, Z39.50, e-mail, csevegő referenz, távoli elérés, előjegyzési lehetőség, RSS.
5. A könyvtár növekvő szervezet. – A gyűjtemények folyamatosan bővülnek, ugyanakkor „mélyülnek” is. Emellett a könyvtárépületek is átalakulnak a korszerű igényeknek megfelelően közösségi terekké. Az olvasók továbbra is nagyra értékelik a személyes figyelmet, továbbá a különböző böngészési, önálló felfedezési lehetőségek megtermékenyítik gondolkodásukat.

(Hegyközi Ilona)